

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารการจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้สรุปผลการวิจัย นำเสนอเรียงลำดับตามขั้นตอนดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
3. เพื่อทดลองใช้และติดตามประเมินผลระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ

1.1 การศึกษาบริบทและวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.2 การวางแผนพัฒนาระบบบริหารจัดการในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบระบบบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1 พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

2.2 ออกแบบระบบและจัดทำคู่มือระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน

2.3 วิพากษ์ระบบบริหารจัดการ และ คู่มือระบบบริหารจัดการ

2.4 ปรับปรุงระบบบริหารจัดการ และ คู่มือระบบบริหารจัดการ

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนำระบบบริหารการจัดการเรียนรู้ไปใช้

3.1 การพัฒนาบุคลากร

3.2 การนำระบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินระบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.1 การประเมินผลระหว่างดำเนินงาน

4.2 การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผล

การวิจัยพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการคุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1 โรงเรียนประชาสามัคคี อำเภอบางกระทุ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดทำการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 130 คน มีครูจำนวน 9 คน มีประสบการณ์ในการสอนมานานกว่า 20 ปี ซึ่งถือว่าค่อนข้างมาก

1.2 สภาพและปัญหาของนักเรียน

นักเรียนมีปัญหาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดทักษะในการอ่าน การเขียน และการสรุปความ ขาดระเบียบวินัย ไม่กล้าแสดงออก ความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ อยู่ในระดับต่ำ ส่วนใหญ่สภาพครอบครัวของนักเรียนไม่ดีนักมีสาเหตุมาจากการหย่าร้าง ครอบครัวแตกแยกและมีการเสียชีวิตของบิดาหรือมารดา หรือบิดามารดาเข้าไปหางานทำต่างจังหวัดทิ้งเด็กให้อยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า ทำให้เด็กขาดผู้ปกครองที่จะดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับการเรียนอย่างจริงจัง ทำให้นักเรียนขาดความรัก ความอบอุ่น ไม่สนใจการเรียนละเลยกิจกรรมสำคัญๆที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะทางพฤติกรรม

1.3 สภาพและปัญหาของครู

1.3.1 ครูมีภาระงานการสอนเฉลี่ยสัปดาห์ละ 21.33 ชั่วโมง และมีงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายเฉลี่ยสัปดาห์ละ 12.55 ชั่วโมงซึ่งถือว่าครูมีภาระงานสอนและงานพิเศษมาก ครูส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้น สอนทุกกลุ่มสาระและสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา โรงเรียนยังขาดแคลนครูทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย

1.3.2 ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนของครูยังใช้พฤติกรรมการสอนแบบเดิม กล่าวคือสอนโดยไม่ใช้แผนการเรียนรู้ ใช้สื่อการสอนน้อย เทคนิควิธีการสอนของครูยังไม่หลากหลายขาดทักษะในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดความสามารถในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนของครูยังไม่เป็นไปตามสภาพจริง และมีการนำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนรู้อ่อนข้าน้อย

1.3.3 ปัญหาการบริหารจัดการศึกษา การดำเนินการบริหารจัดการ การศึกษาของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ ขาดการวางแผนงานร่วมกัน ขาดการนิเทศติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวบ่งชี้ ครูแต่ละฝ่ายงานไม่มีการตรวจสอบและประเมินตนเอง ทำให้ไม่มีผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาระบบงานในครั้งต่อไป

1.4 คณะครูมีความต้องการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ผลการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทำให้ได้ระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (PAR) และใช้กระบวนการ PDCA ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การจัดโครงสร้างองค์กรการบริหารจัดการ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งคำนึงถึงสภาพทั่วไป บุคลากร และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ และให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมมีบทบาทในการจัดระบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 การวางแผนการดำเนินงาน โดยครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สภาพและปัญหา จุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ จากนั้นจึงจัดทำแผนพัฒนาระบบ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด กำหนดแผนงาน ปฏิทินปฏิบัติงาน และให้ครูทุกคนร่วมกันพัฒนาระบบบริหารการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสังเคราะห์มาจากมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

2.3 ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดทำแผน เทคนิคการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลตามสภาพจริงและการวิจัยในชั้นเรียน แล้วให้ครูทุกคนดำเนินการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนคนละ 1 เรื่อง

2.4 การนิเทศติดตามและประเมินผล โดยแบ่งเป็นนิเทศภายใน ซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารและครูวิชาการ และนิเทศภายนอก ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2.5 ครูทำการประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

2.6 เมื่อทราบผลการประเมิน คณะครูนำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุงพัฒนาและทบทวนกระบวนการ วิธีการ ในทุกขั้นตอน ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2.7 การสรุปรายงาน ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลการพัฒนา โดยคณะกรรมการประเมินจัดทำแบบสรุปรายงานการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นภาพรวมของโรงเรียนประชาสามัคคี เพื่อรายงานผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ผลการทดลองใช้และติดตามประเมินผลการใช้ระบบการบริหารคุณภาพ การศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า

3.1 ผลการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ผลประเมินภายในเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูพบว่าครั้งที่ 1 ในภาพรวมมีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ใน ระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการถูกต้องอยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้น เขียนจุดประสงค์ได้ถูกต้อง การกำหนดวิธีการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ การจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติและสรุปผล

การเรียนรู้ด้วย และการประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์มีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับดี ส่วนผลการประเมินครั้งที่ 2 ในภาพรวมมีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในรายละเอียดส่วนใหญ่มีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับดี ยกเว้นการออกแบบกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของวิธีสอน แหล่งการเรียนรู้และสื่อตรงกับจุดประสงค์มีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้

ผลการประเมินภายนอกเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ครั้งที่ 1 ในภาพรวมมีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ใน ระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดส่วนใหญ่ มีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้น การกำหนดวิธีการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ แหล่งการเรียนรู้ และสื่อตรงกับจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ และการประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์ มีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับดี ส่วนครั้งที่ 2 ในภาพรวมมีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ส่วนใหญ่มีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับดี ยกเว้น การมีส่วนร่วมครบถ้วน การออกแบบกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของวิธีสอน และ สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีความหลากหลาย มีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับพอใช้

3.2 ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ของครู

ผลการประเมินภายในเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับพอใช้ แต่ครั้งที่ 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้น เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ยกเว้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้สอนใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สาระการเรียนรู้มีความถูกต้อง มีความหมายและเหมาะสม และ กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับดี

ผลการประเมินภายนอกเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ แต่ครั้งที่ 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้น และมีผลใกล้เคียงกับผลการนิเทศติดตามประเมินผลภายในของโรงเรียน แสดงว่าคณะครูมีการพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

3.3 ผลการประเมินการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน

ผลการนิเทศติดตามผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนประชาสามัคคี ทั้งภายในและภายนอก ในระยะแรกพบว่าครูยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ไม่ถูกต้องและชัดเจน มีปัญหาในเรื่อง การตั้งชื่อเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์ของการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษา การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการนำเสนอผลการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการนิเทศเป็นรายบุคคลและให้ครูนำเสนอผลงานในที่ประชุม เพื่อร่วมกันวิพากษ์

และแก้ไขปรับปรุงร่วมกัน หลังจากที่ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วได้ทำการติดตามประเมินผลอีกครั้งหนึ่ง ครูมีการพัฒนาสูงขึ้น

3.4 ผลการประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา

หลังจากดำเนินการทดลองใช้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยร่วมกับคณะครู ได้ทำการประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ในภาพรวมและเป็นรายข้อมีคุณภาพอยู่ในระดับดี จากการสนทนากลุ่มเพื่อสะท้อนความคิดเห็นพบว่าการพัฒนาครูผู้สอนในครั้งนี้ทำให้ครูได้รับความรู้ที่หลากหลาย ที่จำเป็นต่อวิชาชีพครูในเรื่องของการเขียนแผนการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินตามสภาพจริง การวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งความรู้เหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตัวครูได้เป็นอย่างดีครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานไปในทางที่ดีขึ้น มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบในงานในหน้าที่ ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาค้นคว้ามากขึ้น มีการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้คำปรึกษาซึ่งกันและกัน

ผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกรายการ

ผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกรายการ แสดงว่า ผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจต่อการจัดการระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะความพึงพอใจที่นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก และพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ของครู แต่มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงคือครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนและได้เรียนรู้อย่างมีความสุขให้มากขึ้น นอกจากนี้ จากการประเมินผลปลายภาคเรียนพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักที่สำคัญสูงขึ้นทุกระดับชั้น

อภิปรายผล

1. ผลการทดลองใช้และติดตามประเมินผลการใช้ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อครู ต่อนักเรียนและโรงเรียนหลายประการดังนี้

1.1 ผลที่เกิดกับตัวครู ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ถูกต้องเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร ครูเข้าใจหลักการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับนักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น ครูมีโอกาสใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมากขึ้น เห็นได้จาก การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ครูจัดทำขึ้น ซึ่งเป็นไปตามกรอบที่วิทยากรได้ให้แนวทางไว้ นอกจากนี้จาก การสังเกตการณ์สอนของครู พบว่า ครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนใหม่ที่ดีขึ้น ครูมีการปรับบทบาทในการจัดการเรียนรู้ โดยเป็นผู้อำนวยความสะดวกแทนการเป็นผู้สอนได้อย่างดี แสดงว่า การพัฒนาครูโรงเรียนประชาสามัคคีในครั้งนี้มีประสิทธิภาพ จากการสัมภาษณ์ครู พบว่าครูทุกคนมีความพึงพอใจที่ได้ร่วมพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนา โดยกล่าวตรงกันว่ากรอบทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นมากได้รับข้อเสนอแนะที่ดีเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่การทำงานซึ่งสอดคล้องกับ แส่น ยาสุข (2543 : 11) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการหรือวิธีการส่งเสริมบุคลากรในองค์กรให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพในการทำงาน โดยส่งเสริมความรู้ความสามารถ ความถนัด และทักษะในการปฏิบัติงาน ให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดีขึ้น และกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

1.1.1 มีการฝึกอบรมเฉพาะด้านที่เน้นการปฏิบัติจริง ทำให้ครูได้รับการพัฒนาแบบเข้มข้นมีความรู้จริง มีทักษะและความสามารถที่จะปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจยิ่งขึ้น

1.1.2 การใช้กระบวนการบริหารจัดการที่มีลักษณะเป็นวงจรการพัฒนาที่ต่อเนื่องประกอบกับการนำหลักการของการบริหารจัดการคุณภาพ PDCA มาใช้ในควบคู่ไปกับการพัฒนาครู มีการนิเทศติดตามประเมินผลหลายรูปแบบทั้งการประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และจากบุคคลภายนอก ทำให้ครูเกิดความตื่นตัว กระตือรือร้นและพยายามปรับปรุงแก้ไขตนเอง นับว่าการบริหารจัดการที่เน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม เน้นการนำไปปฏิบัติจริงประกอบกับ การดำเนินงานที่ใช้กระบวนการ PDCA ตามขั้นตอนการทำงานหลัก 4 ขั้นตอน คือ วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบ (Check) ปรับปรุงแก้ไข (Action) (จาร์ส นองมาก อ้างถึงในสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้, 2548 : 37) และมีการประชุมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจและเสนอแนวให้ครูผู้สอนนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน แสดงว่าระบบการนิเทศติดตามนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนประชาสามัคคี ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ซึ่งการนิเทศในงานวิจัยนี้จะประกอบไปด้วย การนิเทศภายในสถานศึกษาและนิเทศจากภายนอก การนิเทศภายในสถานศึกษาประกอบด้วยการนิเทศโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก และการนิเทศโดย

ครูผู้ร่วมงานในสถานศึกษา ส่วนการนิเทศ จากภายนอก ได้แก่ การนิเทศของผู้เชี่ยวชาญจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ซึ่งการนิเทศทั้ง 2 แบบนี้ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการนิเทศทำให้ได้ข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน ผลจากการนิเทศในงานวิจัยนี้ได้ก่อให้เกิดบรรยากาศของการทำงานที่มีลักษณะของการร่วมมือกันแก้ไขปัญหา เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การให้คำแนะนำปรึกษาอย่างกัลยาณมิตร การช่วยเหลือแบ่งปันความรู้และทรัพยากร ตัวครูเกิดความตื่นตัวกับการได้รับการนิเทศที่เป็นการนิเทศในด้านวิชาการจากบุคคลภายนอกอย่างแท้จริง ทำให้มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานจนทำให้การทำงานบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้ไว้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การพัฒนาให้มีความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานนับว่ามีความสำคัญมากเพราะเป็นการทำให้ครูเกิดความรู้ และเห็นแนวทางที่ชัดเจน ในการที่จะพัฒนางานของตนเองต่อไป นิเทศติดตามประเมินผลอย่างเป็นระยะๆ ทำให้ครูตื่นตัวในการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเอง มีข้อมูลป้อนกลับให้เห็นข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไข ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่เป็นระบบครบวงจร

1.1.3 การมีส่วนร่วมในทุกชั้นตอนของการทำงาน ทำให้ครูมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ เน้นให้ครูใช้ความคิดสร้างสรรค์และเชี่ยวชาญมาใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้ครูมีความเข้าใจเกิดความไว้วางใจ มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (สมยศ นาวิการ, 2545 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับข้อความของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2546 : 366 – 367) ที่ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีประโยชน์ต่อองค์กร คือ มีการยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงานมีความราบรื่นมากขึ้น ความไว้วางใจฝ่ายบริหารมีมากขึ้น พนักงานมีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนดีขึ้น การสร้างทีมงานมีประสิทธิภาพ

1.1.4 มีระบบการนิเทศติดตามประเมินผลอย่างเป็นระยะๆ ทำให้ครูตื่นตัวในการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเอง มีข้อมูลป้อนกลับให้เห็นข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไข ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่เป็นระบบครบวงจร ตามที่กรมวิชาการ (2543 : ข21 – 22) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษานั้น ควรจัดระบบนิเทศภายในให้ร้อยรัดกับการนิเทศภายนอกหรือการส่งเสริมสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานกับบุคลากรในสถานศึกษาอื่น เพื่อให้ครูได้พัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพ

1.2 ผลที่เกิดแก่นักเรียน นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ได้ร่วมทำงานเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล จากการสอบถามและสัมภาษณ์นักเรียนทำให้ทราบว่า นักเรียนมีความสุขมากขึ้นในการเรียน ผลจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งเป็นผลหลังจากการทดลองใช้ระบบการจัด

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้ง 2 ช่วงชั้น และจากผลการทดสอบผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 พบว่า ในภาพรวม มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่า ปีการศึกษา 2547 เพราะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วม กิจกรรมการเรียน กล้าแสดงออก ได้เรียนรู้และค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และนักเรียนชื่นชอบใน ความเป็นกันเองของครู

1.3 ผลที่เกิดแก่โรงเรียน ทำให้โรงเรียนได้รูปแบบในการพัฒนาระบบ การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยใช้การจัดวางระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนา ความรู้ไปกับการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการ PDCA ในการทำงาน และโดยการมีส่วนร่วมของ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งนับว่าเป็นระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผลกระทบที่เกิดขึ้น ส่งผลดีต่อโรงเรียนอย่างชัดเจน

2. อย่างไรก็ตามผลของการพัฒนาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของ ครูผู้สอนได้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ครบสมบูรณ์เท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีปัญหา อุปสรรคที่พบในระหว่างการพัฒนาหลายประการ ได้แก่

2.1 ครูผู้สอนมีภาระงานอื่นมากเกินไปทำให้ครูไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาตนเอง การอบรมใช้ระยะเวลาสั้นและไม่ได้นัดเน้นการฝึกปฏิบัติทำให้นำไปใช้ไม่ค่อย ได้ และ สาเหตุหนึ่งที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้อง คือ การที่ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกัน และ ถึงแม้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง แต่ผู้ปกครองก็ไม่มีเวลามาอบรมสั่งสอน ทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่น และมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การขาดความรับผิดชอบ ขาดความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว เป็น อุปสรรคสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการสร้างความรู้ โดยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเอง รับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และประเมินผลการเรียนรู้ ได้ด้วยตนเอง (วิวัฒนาพร ระบุว่าทุกข. 2542 : 8)

2.2 การขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเขียนแผนและการจัด การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เช่น ในการประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ของครู ในหัวข้อย่อย สำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์ และ การประเมินผลสอดคล้องกับ จุดประสงค์ ถึงแม้จะมีระดับดี ทั้ง 2 ครั้ง แต่ค่าเฉลี่ยในครั้งที่ 2 ต่ำกว่าครั้งที่ 1 อาจเป็นเพราะ ครูบางคนยังไม่เข้าใจในการเขียนแผนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง และระยะเวลาใน การฝึกอบรมพัฒนาครูที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ไม่สามารถพัฒนาครูได้เต็มที่จึงทำให้ครูขาด ทักษะที่จำเป็นบางประการในการปฏิบัติงานตามระบบได้

2.3 จากการเขียนแผนและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ครูต้องใช้เวลาเตรียมการสอนมากขึ้นและงานพิเศษอื่นๆ นอกเหนือจากงานการสอนยังคงมีอยู่มากเช่นเดิม จึงยังเป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดเวลาว่างเพื่อเตรียมการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของครู

2.4 การขาดแหล่งศึกษาตุงานด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะเนื่องจากโรงเรียนที่สามารถดำเนินการเป็นต้นแบบได้เป็นโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษา กับ โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย มีความแตกต่างกันมากในบริบททุกด้านของโรงเรียน

2.5 การขาดแคลนงบประมาณสำหรับให้ครูพัฒนางาน ขาดเอกสารศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานยังไม่พอเพียงต่อความต้องการของครู

2.6 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยมีจำนวนน้อยไปทำให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูอยู่ในวงจำกัด และไม่สามารถอ้างอิงผลการวิจัยไปในทุกโรงเรียนทั่วประเทศได้ เนื่องจากบริบทและขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน แต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารายกรณี กลุ่มตัวอย่างจึงควรอยู่ในปัญหาบริบทเดียวกัน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ได้ตรงกัน และสามารถพัฒนาที่มงาน เก็บข้อมูลในการพัฒนากลุ่มตัวอย่างได้อย่างต่อเนื่อง สะดวกและมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ ควรศึกษาบริบทของสถานศึกษาให้ชัดเจนว่ามีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้อย่างไร

1.2 สถานศึกษาต้องมีการวางระบบการบริหารจัดการที่มีฐานมาจากโรงเรียนและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษา และโรงเรียนต้องตระหนักอยู่เสมอว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ งบประมาณต่างๆ ได้จัดลงสู่สถานศึกษาเกือบทั้งหมด ไม่ได้จัดสรรลงที่เขตพื้นที่หรือหน่วยงานต้นสังกัดเหมือนในอดีต ดังนั้นบุคลากรของสถานศึกษาต้องเรียนรู้ที่จะต้องพึ่งพาตนเอง ต้องศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ทำงานให้เป็นระบบเรียนรู้ที่จะวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้ชัดเจน

1.3 สถานศึกษาควรให้การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถโดยให้รับการฝึกอบรมเฉพาะรายวิชาที่สอน หรือการศึกษาเอกสารเทคนิคการสอนใหม่ๆ โดยเน้นการพัฒนาเชิงปฏิบัติการให้มากขึ้นและต่อเนื่อง

1.4 ควรมีการนิเทศติดตามผล การดำเนินงานตามระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างต่อเนื่อง และมีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ คอยให้คำแนะนำ ตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม สื่อการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อจะได้มีการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 ควรมีกระบวนการสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของการนิเทศติดตามประเมินผลว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่สามารถนิเทศเพื่อนครูด้วยกันได้ ไม่ใช่หน้าที่ของผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว

1.6 ควรจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามาร่วมพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพัฒนาครู ควรได้มีการทำวิจัยเพื่อหารูปแบบการพัฒนาครูที่เหมาะสมสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเป็นระบบ

2.2 ควรมีการวิจัยและประเมิน ประสิทธิภาพความยั่งยืนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่ามีการพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือไม่ เพียงใด

2.3 ควรมีการวิจัยพัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยสร้างเครือข่ายเพื่อขยายผลไปสู่โรงเรียนที่ใกล้เคียงกัน

2.4 ควรมีการวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ เช่น

1) การวิจัยและพัฒนาระบบการบริหารการจัดการจัดคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการคุณธรรม นำความรู้ของสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2) การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2